

Saksframlegg

Sak 4/23: Kvote for betinget skadefelling av jerv i region 5/ Hedmark i 2023-2024

Sekretariatets forslag til vedtak

Rovviltnemnda i region 5 vedtar en kvote på 10 jerver for betinget skadefelling.

Kvoten gjelder for perioden fra 1. juni 2023 til 15. februar 2024 eller til kvoten er fylt dersom det skjer før perioden er slutt.

Geografisk avgrensning for kvoten: Kvoten gjelder for rovviltregion 5/ Hedmark.

Vi stiller følgende vilkår:

- Forvaltningsplanen for rovvilt i region 5 vil ligge til grunn for iverksettelse av eventuelle fellingstillatelser, jf. også rovviltforskriften §§ 1, 6 og 9.

Vedtaket er fattet etter § 7 og § 8 i rovviltforskriften, jf. naturmangfoldloven § 18 første ledd bokstav b.

Det gjøres oppmerksom på at all irregulær avgang etter dette vedtaket er fattet, belastes kvoten.

Her finner du [naturmangfoldloven](#) og [rovviltforskriften](#).

Bakgrunn for saken

Skadefelling av jerv er et virkemiddel for å avhjelpe akutte skadesituasjoner som kan oppstå på husdyr eller tamrein. Rovviltnemnda eller Miljødirektoratet setter en kvote for betinget skadefelling, jf. rovviltforskriften henholdsvis §§ 8 og 13, og fellingstillatelse gis av Statsforvalteren innenfor den kvote og de vilkårene som er satt, jf. § 9, og føringer gitt i rovviltforliket. Kvoten som vedtas gjelder i perioden 1. juni til 15. februar, jf. § 8 første ledd siste punktum.

Skadefelling retter seg mot enkeltindivider, og er ikke et virkemiddel som kan benyttes til å regulere bestanden. Regulering av bestandsstørrelsen skal skje gjennom lisensfelling eller kvotejakt. Kvoten for betinget skadefelling kan derfor heller ikke direkte sammenlignes med en kvote for lisensfelling eller kvotejakt. Kvoten settes blant annet ut ifra det en forventer er realistisk at kan bli felt under skadefelling gjennom beitesesongen.

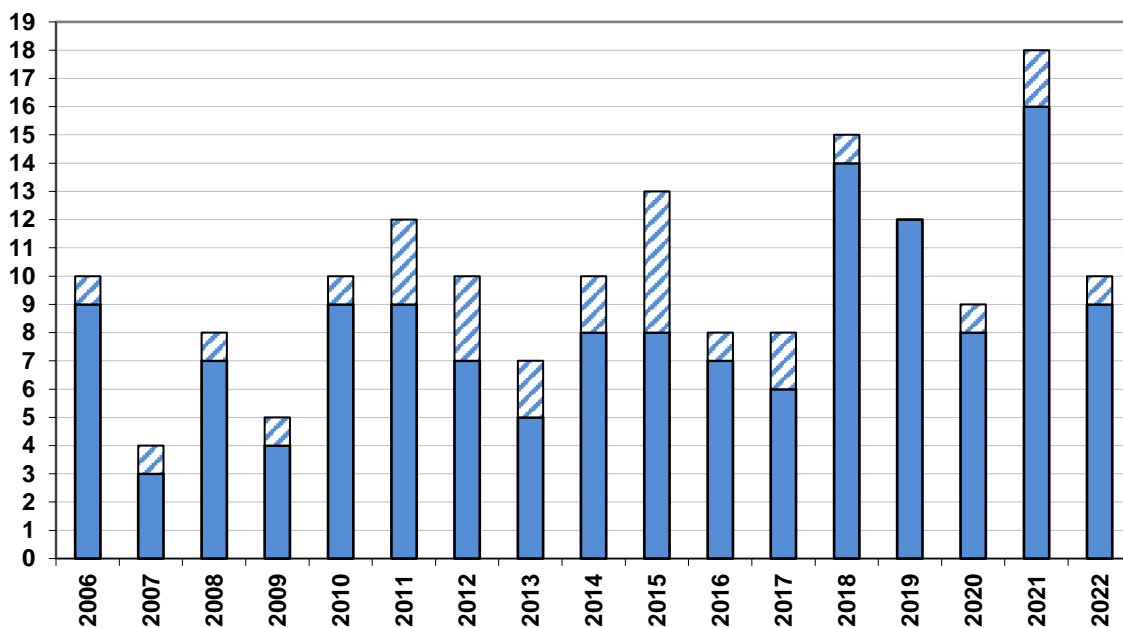
Bestandssituasjonen for jerv

Det gjennomføres en årlig registrering av antallet ynglinger av jerv i Norge. I tillegg samles det inn ekskrementer, hår og urin for individbestemmelse gjennom DNA-analyse. Bestandsstørrelsen estimeres både med utgangspunkt i antallet ynglinger og på bakgrunn av innsamlet DNA gjennom vinteren.

Yngleregistreringer

På nasjonalt nivå ligger jervebestanden over det fastsatte bestandsmålet på 39 årlige ynglinger. I 2022 ble det påvist 45 ynglinger i Norge. Samtidig var dette en betydelig nedgang fra 2021, da det ble dokumentert 60 ynglinger. Gjennomsnittet for de tre siste årene (2020-2022) var på 56 ynglinger. Årets yngleregistrering av jerv pågår enda. Så langt i 2023 (pr. 8. mai) er det påvist 48 jervekull på landsbasis.

I region 5 er det i perioden 2020-2022 påvist henholdsvis 9, 18 og 10 ynglinger av jerv, med et gjennomsnitt på 12,3 ynglinger over de siste tre år (figur 1 og tabell 1). Så langt i 2023 (pr. 8. mai) er det påvist 14 ynglinger av jerv i regionen. Oversikt over påviste ynglinger oppdateres fortløpende i [jervetelleren](#) på nettsidene til Rovdata.

Figur 1: Registrerte ynglinger av jerv i region 5/ Hedmark 2006-2022. Registreringene i 2023 er ikke ferdig. Det er så langt påvist 14 ynglinger (pr. 8. mai). Hiuttak det enkelte år er markert med skravur.

Sekretariatet for rovviltnemnda i region 5

Tabell 1: Påviste (antatt/dokumentert) ynglinger av jerv så langt i registrerings sesongen 2023 (pr. 8. mai) i region 5/ Hedmark. Tall er hentet fra jervetelleren. Etterkontroll av ynglinger pågår fortsatt. Fargene angir i hvilken sone ynglingen er påvist jf. forvaltningsplanen.

Dato	Kommune	Status	Merknad
30.4.2023	Rendalen	Dokumentert	Hiuttak, ei tisper og en unge
30.4.2023	Rendalen	Dokumentert	
28.4.2023	Rendalen	Dokumentert	
17.4.2023	Rendalen	Dokumentert	Hiuttak, en hanne og to unger
8.4.2023	Åsnes	Dokumentert	
2.4.2023	Stor-Elvdal	Dokumentert	
1.4.2023	Engerdal	Dokumentert	Forsøk på hiuttak
30.3.2023	Trysil	Dokumentert	
30.3.2023	Trysil	Dokumentert	
20.3.2023	Rendalen	Dokumentert	
18.3.2023	Åmot	Dokumentert	
16.3.2023	Rendalen	Dokumentert	
16.3.2023	Trysil	Antatt	
28.2.2023	Åsnes	Dokumentert	

DNA-analyser

I overvåkings sesongen 2022 ble det funnet DNA fra 65 jerver med hovedtilhold i region 5/Hedmark. Basert på innsamlet DNA er bestanden for regionen estimert til 81 (75-89) individer, hvorav 41 hunner og 40 hanner. Estimert for antall jerv i regionen har vært stabilt de de tre siste årene (tabell 2).

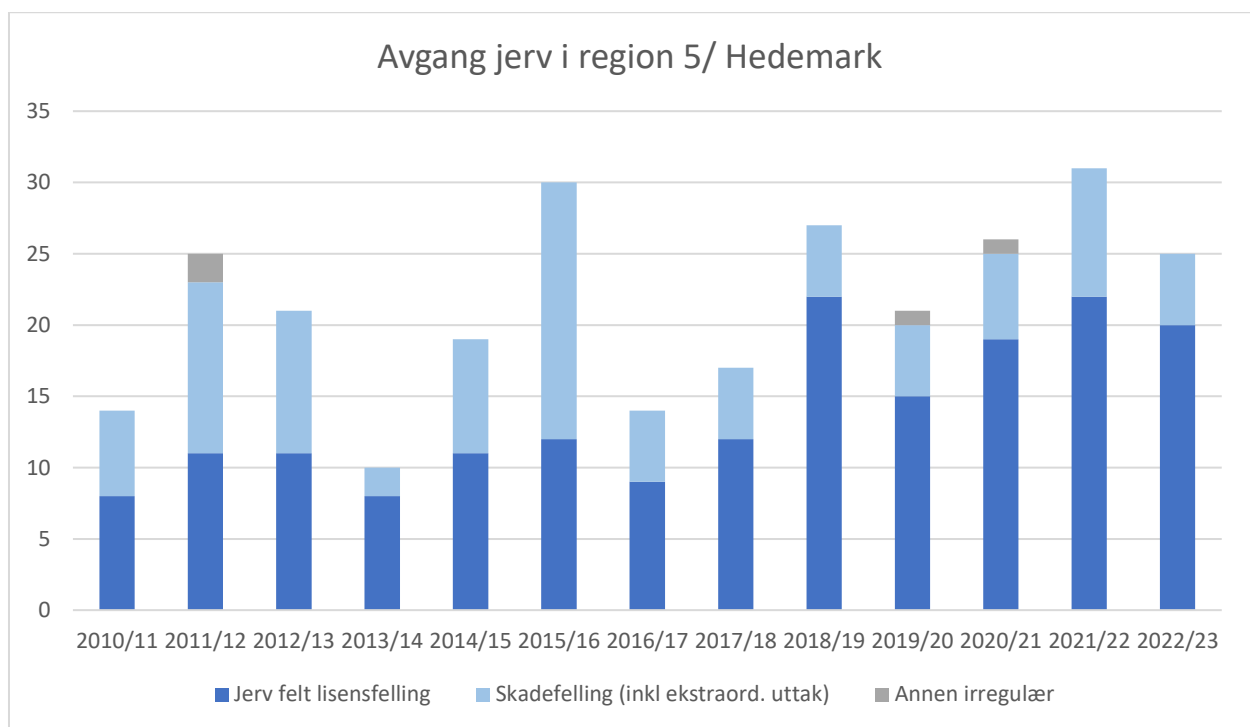
Tabell 2: Resultater av DNA- overvåking av jerv i region 5/ Hedmark i perioden 2016-2022

År	Antall fungerende prøver	Individer med geografisk midtpunkt i region 5/ Hedmark	Estimert bestand
2016	188	47	
2017	153	44	
2018	260	52	
2019	324	75	87,3 (76-96)
2020	349	75	81,8 (74-90)
2021	331	70	81 (73-91)
2022	283	65	81 (75-89)

Skadefelling, lisensfelling og annen avgang

Det ble felt 20 jerver ved lisensfelling i 2022/23. I tillegg ble det tatt ut to dyr ved skadefelling av SNO i forkant av beitesesongen 2022. Kvoten var på 35 dyr hvorav 22 hunddyr. Det ble ikke felt jerv på skadefellingstillatelser gitt i løpet av beitesesongen 2022. Miljødirektoratet har fattet vedtak om 3 hiuttak så langt i 2023, i henholdsvis Engerdal og Rendalen kommuner. Statens naturoppsyn gjorde uttak av en hann og to unger ved en hilokalitet i Rendalen kommune den 30. april 2023. Ved en annen hilokalitet i Rendalen ble det tatt ut ei tisper og en unge den 5. mai.

Figur 2. Avgang av jerv gjennom lisensfelling, skadefelling og annen irregulær avgang pr. jaktår (1. april - 31. mars) i perioden 2010/11 - 2022/23. Uttak av en hilokalitet den 30.4.2023 (en tisper og to unger) inngår i tallene.

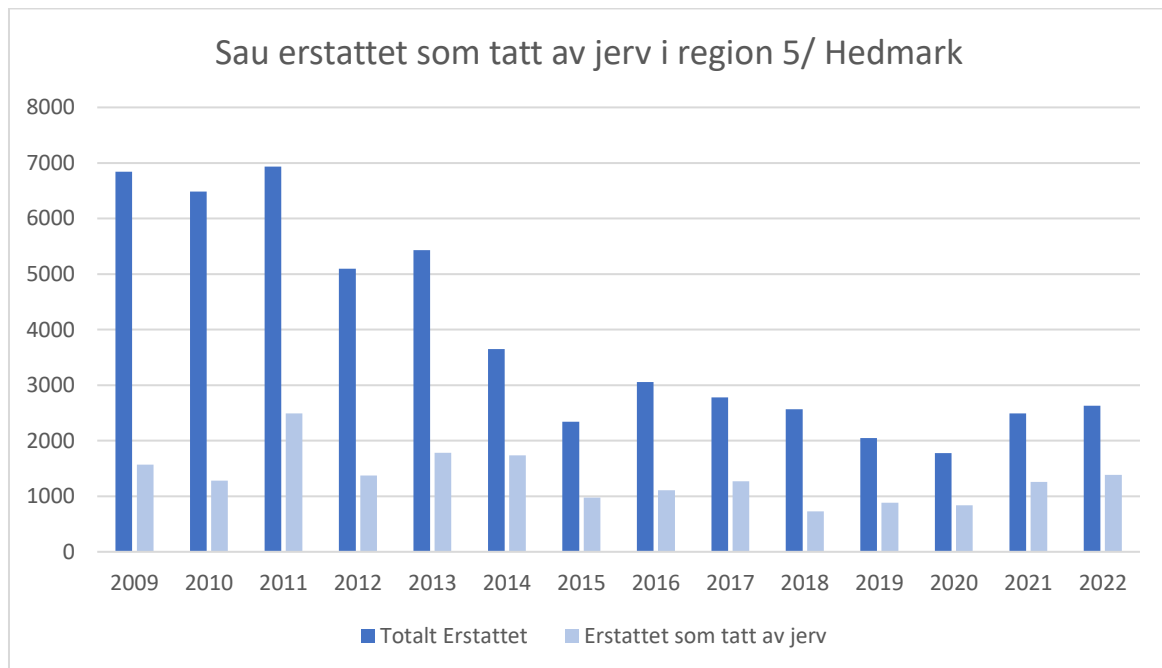
Tap og skadesituasjonen for husdyr og tamrein på beite

Sau

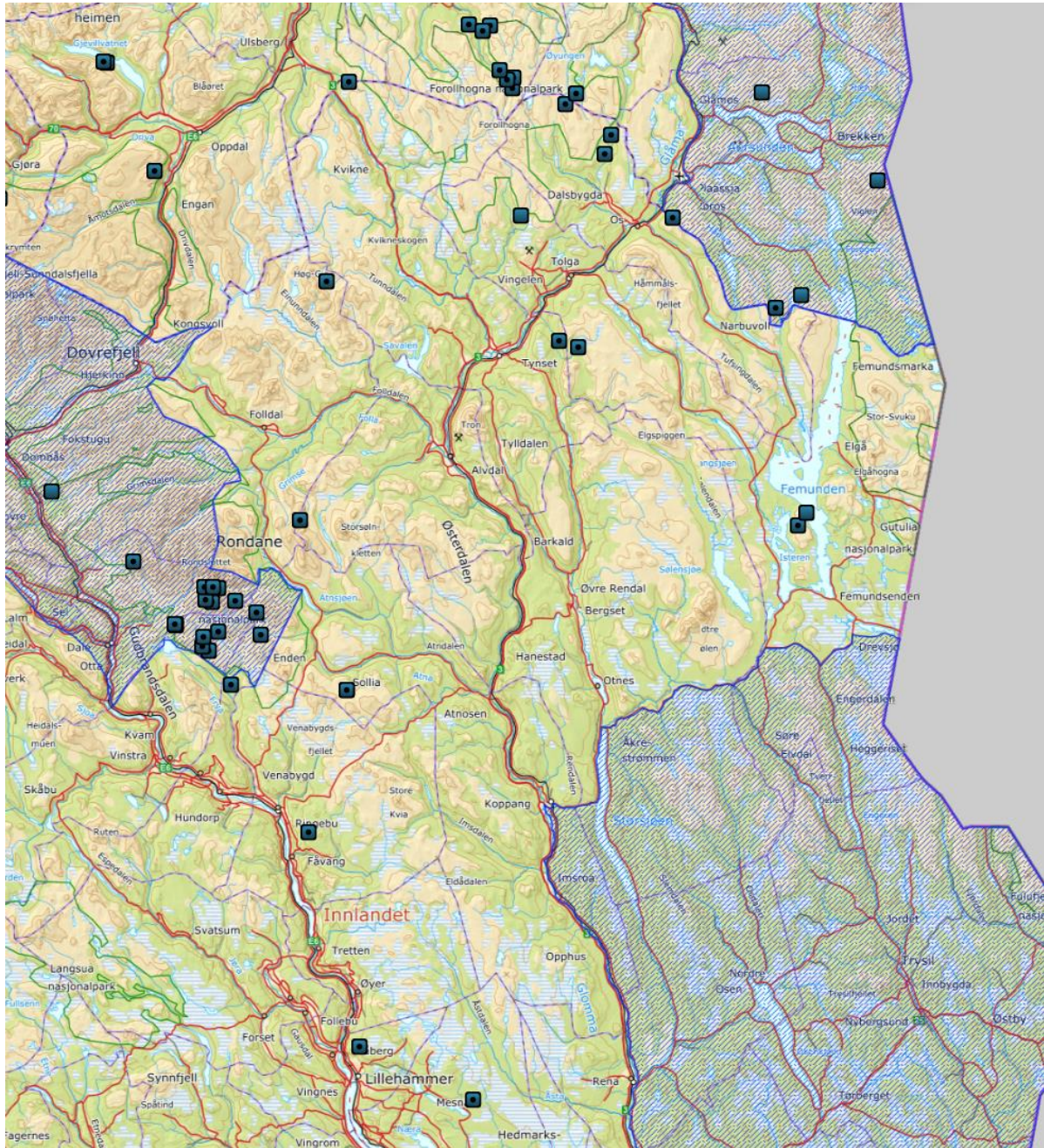
Omfanget av tap av sau til jerv har vist en nedgang over år, men med en økning i 2021/ 2022 sammenlignet med foregående år (figur 3). Jerv er den rovviltarten som over år forårsaker flest skader i regionen, selv om det enkelte år har vært høyere tap til ulv.

Tamrein

I områdene til Elgå reinbeitedistrikt forekommer det årvisse skader forårsaket av jerv. I reindriftsåret 2021/2022 ble det erstattet 100 tamrein som tatt av jerv i Elgå reinbeitedistrikt. Dette var en nedgang i forhold til året før, da det ble erstattet 121 tamrein som tatt av jerv.

Figur 3. Antallet sau erstattet totalt og sau erstattet som tatt av jerv i region 5/ Hedmark i perioden 2009 – 2022.

Figur 4: Dokumenterte og antatte jerveskader på sau og tamrein i region 5/ Hedmark og tilgrensende områder i 2022/23. Forvaltningsområder for jerv merket med blå skraver.

Vurderinger fra sekretariatet

Roviltnemndas myndighet

Roviltnemnda har myndighet til å fatte vedtak om kvote for skadefelling, jf. rovviltforskriften §§ 7 og 8, når bestanden av den enkelte art ligger over de nasjonalt fastsatte bestandsmålene for regionen, jf. forskriften § 4. Nemndas myndighet skal for jerv baseres på gjennomsnittet for de tre siste års ynglinger.

Ifølge de offisielle rapportene fra Nasjonalt overvåkingsprogram er gjennomsnittet av antallet ynglinger i region 5/ Hedmark de tre siste årene (2020-2022) på 12,3. Bestanden ligger dermed over bestandsmålet på 5 ynglinger i regionen og nemnda har myndighet til å vedta kvote for betinget skadefelling.

Sekretariatets vurdering av naturmangfoldloven §§ 8-12

Etter naturmangfoldloven § 7 skal prinsippene i lovens §§ 8 til 12 legges til grunn som retningslinjer ved utøving av offentlig myndighet. Beslutninger som kan påvirke naturmangfoldet skal tuftes på vitenskapelig kunnskap om arters bestandssituasjon, jf. naturmangfoldloven § 8. Jervebestanden er godt undersøkt med årlige bestandsregistreringer, og man har dermed god oversikt over status og utvikling i bestanden.

“Føre-var-prinsippet” i § 9 sier at når det ikke foreligger tilstrekkelig kunnskap om hvordan beslutningens virkning vil være på naturmiljøet, skal man unngå mulig vesentlig skade på naturmangfoldet. Sekretariatet anser at det foreligger tilstrekkelig kunnskap til at nemnda kan fatte vedtak.

Biologien og økologien til jerv er godt undersøkt, og gjennom Nasjonalt overvåkingsprogram for rovvilt følges bestandsstatus og -utvikling for arten godt. Siste rapporter som oppsummerer jervebestandens status og utvikling i Norge er NINA rapportene [2179](#) (yngleregistreringer av jerv) og [2236](#) (DNA-basert overvåking). I tillegg gjøres det fortløpende registrering av all avgang av jerv, samt av resultater fra inventeringer av ynglehi i Rovbase. Ut ifra den vitenskapelige dokumentasjonen som foreligger om bestandsstatus og utvikling for jerv mener sekretariatet å ha et tilstrekkelig kunnskapsgrunnlag til å kunne anbefale en kvote for betinget skadefelling av jerv, uten at den samlede belastningen blir for stor og irreversible skader vil påføres bestanden, jf. naturmangfoldloven §§ 8 og 10. Paragraf 11 anses ikke som relevant i denne sammenheng.

Sekretariatet viser til prinsippet om differensiert forvaltning av rovvilt, jf. rovviltforskriften § 1 og forvaltningsplanen for rovvilt i region 5/ Hedmark. Med differensiert forvaltning menes at hensynet til ulike interesser vektlegges forskjellig i ulike områder og for de ulike rovviltartene. Ved å nytte differensiert forvaltning, mener sekretariatet at prinsippet om miljøforsvarlige teknikker og driftsmetoder, herunder lokalisering, i naturmangfoldloven § 12 er ivaretatt.

Sekretariatet for rovviltnemnda i region 5

Sekretariatets vurdering av kvote og vilkåret om at uttaket ikke truer bestandens overlevelse

Ifølge naturmangfoldloven § 18, andre ledd, kan vedtak bare treffes hvis uttaket ikke truer bestandens overlevelse. Ved vurdering av kvote for skadefelling skal rovviltnemndene, ifølge kommentarene til rovviltforskriften § 7 annet ledd, gjøre en samlet vurdering av bestandens status og forventede utvikling og sannsynliggjøre at bestanden etter neste års yngling fortsatt vil oppfylle bestandsmålet for regionen.

På nasjonalt nivå ligger jervebestanden over det fastsatte bestandsmålet på 39 årlige ynglinger. I 2022 ble det påvist 45 ynglinger i Norge. Samtidig var dette en betydelig nedgang fra 2021. Gjennomsnittet for de tre siste årene (2020-2022) var på 56 ynglinger. Så langt i 2023 er det påvist 48 jerveynglinger på landsbasis.

I region 5/ Hedmark har antallet ynglinger vært betydelig over det regionale bestandsmålet over mange år, til tross for et relativt høyt uttak gjennom lisensfelling og skadefelling (figur 1). Estimer basert på den romlige fangst- gjenfangstmodellen viser også at det har vært et relativt stabilt antall individer i regionen de seneste årene. De fleste ynglingene har de siste årene blitt påvist innenfor forvaltningsområdet for jerv. Dette er i tråd med målene med den differensierte forvaltningen og forvaltningsplanen for rovvilt i region 5/ Hedmark.

Avgangen av jerv i regionen har vært relativt høyt de seneste årene. I jaktåret 1. april 2022 til 31. mars 2023 er det en kjent avgang på 25 jerver. Av disse er 5 tatt ut ved ekstraordinært uttak, hvorav et hiuttak i 2023, og 20 er felt under lisensfelling. Ytterligere et hiuttak av ei tisper og en valp er gjennomført etter denne perioden i 2023.

Ved vurderingen av bestandens overlevelse må forekomsten av jerv i regionen sees i sammenheng med den større fennoskandiske bestanden. Samtidig må hensynet til den genetiske situasjonen i den sørvestre delpopulasjonen, som er relativt liten og isolert, tillegges vekt. I region 5 har bestanden over flere år vært betydelig over bestandsmålet, og antallet individer har vært stabilt. Samtidig har det vært et relativt høyt uttak gjennom lisensfelling i områdene som grenser mot region 3. Overvåking tyder på at det har vært en viss utveksling av individer mellom den østlige og vestlige delen av bestanden de senere årene. I den nye forvaltningsplanen for region 5 er det ikke lenger avsatt et sammenhengende forvaltningsområde som skal legge til rette for slik utveksling. Det er likevel viktig at dette hensynet ivaretas på sikt. Situasjonen må følges nøye og vektlegges i fremtidige vedtak om felling.

Sekretariatet viser til at skadefelling ikke er et virkemiddel for å regulere bestanden, men at formålet er å håndtere akutte skadesituasjoner eller situasjoner hvor det er et overhengende skadepotensial. Statsforvalteren må i hvert enkelt tilfelle vurdere en eventuell iverksetting opp mot regional forvaltningsplan og kriteriene i rovviltforskriften. Dette innebærer at det skal være en lav terskel for felling av skadegjørende individer i beiteprioriterte områder. Tilsvarende skal det være en høyere terskel i rovviltprioriterte områder der beitebruket skal tilpasses rovviltsituasjonen.

I 2022/ 2023 fastsatte rovviltnemnda en kvote for betinget skadefelling på 10 jerver. Ut fra bestandssituasjonen i region 5 og hvor mange skadesituasjoner som erfaringsmessig kan oppstå i løpet av beiteperioden, mener statsforvalteren det kan være behov for å ha en skadefellingskvote på 10 jerver i 2023/2024. Det er i denne vurderingen tatt hensyn til at det fortsatt kan bli tatt ut dyr ved hiuttak/ ekstraordinært uttak som belastes kvota før beitesesongen.

Sekretariatet for rovviltnemnda i region 5

Ut fra tilgjengelig kunnskap om bestandens status og utvikling, mener sekretariatet at en kvote for betinget skadefelling på 10 dyr er forsvarlig med hensyn til den samlede belastningen på jervebestanden. Sekretariatet viser til at dyr som eventuelt blir felt ved skadefelling i løpet av beitesesongen også vil trekkes fra kvoten for lisensfelling. Et slikt uttak anses å ikke ville true jervebestandens overlevelse jf. naturmangfoldloven § 18 andre ledd. Med et slikt uttak mener sekretariatet at det også vil være tilstrekkelig sikkerhet for fem ynglinger av jerv i regionen kommende år.

Om hjemmelsgrunnlaget etter naturmangfoldloven § 18 første ledd bokstav b

Formålet med uttak etter naturmangfoldloven § 18, bokstav b er å forhindre skade. Etter annet ledd kreves det i tillegg både at uttak ikke truer bestandens overlevelse og at formålet ikke kan nås på annen tilfredsstillende måte.

Vurdering av vilkåret om at uttaket må avverge skade

I områder hvor jerv kan komme i kontakt med beitedyr vil det alltid være en mulighet for at skader kan oppstå. Viktige beiteområder for sau og tamrein dekker store deler av beiteprioritert sone i forvaltningsplanen. I disse områdene slippes det et stort antall sau og tamrein på utmarksbeite, og det oppstår årlig store tap av beitedyr forårsaket av jerv. Hvor skadene oppstår, og hvor omfattende de er, varierer fra år til år. I 2022 ble det erstattet 1382 sauer og 100 tamrein som tapt til jerv, alle i beiteprioritert område.

Innenfor forvaltningsområdet for jerv, hvor det ikke slippes sau fritt på utmarksbeite og det heller ikke er tamreindrift, forekommer det sjelden tap av beitedyr til jerv. Det har imidlertid også forekommet skader på sau også i disse områdene, i tilfeller der jerv har kommet innenfor rovviltavvisende gjerder. Statsforvalteren har i noen av disse tilfellene innvilget skadefellingstillatelse på jerv. Selv om skadepotensialet generelt er begrenset i områder hvor det ikke er tamreindrift eller slippes sau på utmarksbeite, kan det oppstå enkelthendelser som oppfyller vilkårene for å iverksette betinget skadefelling. Sekretariatet mener derfor at skadefellingskvoten bør gjelde for hele region 5/ Hedmark for å kunne håndtere akutte skadesituasjoner der vilkårene for felling er oppfylt. Sekretariatet viser i den sammenheng til at Statsforvalteren i hvert tilfelle der det kan være aktuelt å gi fellingstillatelse må vurdere om vilkårene i rovviltforskriften og naturmangfoldloven er oppfylt. Forvaltningsplanen for rovvilt i region 5 skal ligge til grunn for iverksettelse av eventuelle fellingstillatelser. Det vil være høyere terskel for å iverksette felling innenfor forvaltningsområdet for jerv enn i beiteprioriterte områder.

Vilkåret i naturmangfoldloven § 18 første ledd bokstav b anses å være oppfylt for å fastsette kvote for skadefelling gjeldende for hele region 5.

Sekretariatet for rovviltnemnda i region 5

Vurdering av vilkåret om at formålet ikke kan nås på annen tilfredsstillende måte

Skader fra jerv tiltar typisk i den siste delen av beitesesongen. Tidlig nedsanking av sau er i så måte et effektivt skadeforebyggende tiltak som nyttes aktivt i de deler av Hedmark der jerv er en hyppig skadegjører. Det er likevel betydelige tap til jerv også i en del av disse områdene. I mange områder er det ikke tilstrekkelig tilgang til innmarksbeiter/ beredskapsbeiter for å gjennomføre et slikt tiltak i stor skala. Sekretariatet viser til rovviltforliket der det fremgår at soneinndelingen skal forvaltes tydelig. Dette innebærer blant annet at beitenæringen skal tilpasses rovvilt i rovviltprioriterte områder, mens det i beiteprioriterte områder skal være lav terskel for uttak av rovvilt. Det skal mer til for å se at et tiltak er tilfredsstillende med hensyn til de begrensninger som legges på beitebruken i området.

Forebyggende tiltak kan til en viss grad redusere omfanget av skader i en del områder. Etter sekretariatets vurdering foreligger det imidlertid ikke tiltak som på en tilfredsstillende måte kan forhindre omfattende skader av jerv på husdyr og tamrein. Det vil fortsatt være et behov for å kunne ta ut skadegjørende individer i akutte skadesituasjoner.

Sekretariatets konklusjon

Gjennomsnittet av antallet ynglinger i region 5/ Hedmark de tre siste årene er over bestandsmålet. Rovviltnemnda har dermed myndighet til å fatte vedtak om kvote for betinget skadefelling av jerv i 2023/2024. Sekretariatet anser at det rettslige grunnlaget for å fastsette kvote for skadefelling er oppfylt. For å forebygge skader på beitedyr og med hensyn til bestandssituasjonen, anbefaler sekretariatet at det fastsettes en kvote for betinget skadefelling på 10 jerver. Kvoten gjelder hele region 5/ Hedmark.

Vebjørn Knarrum (e.f.)
avdelingsdirektør

Thomas Olstad
seniorrådgiver